

LATHUND FÖR ARGUMENT

FÖRFATTARFONDEN

Kulturutredningens förslag:

- Författarfonden ska slås ihop med Konstnärsnämnden och delar av Rikskonserter och Kulturrådet. Med andra ord vill man skapa en enda stor bidragsgivande myndighet.
- Målet sägs vara att stärka kulturskaparnas position inom kulturpolitiken.
- Konstruktionen för sammanslagningen är en enrådighetsmyndighet. Det betyder i klartext en myndighet som saknar styrelse. En generaldirektör bestämmer allt.

SFF vill att fonden ska vara självständig:

- För att Sveriges författarfond i sin nuvarande form fungerar utmärkt vilket alla är överens om. Även Kulturutredningen konstaterar detta.
- För att bibehålla upphovsmännens inflytande och bestämmanderätt över de medel som fonden förvaltar.
- För att inte förlora en för upphovsmännen unik representation i fondens styrelse och referensgrupper.
- För att fonden inte är en traditionell myndighet utan en verksamhet som hanterar ersättningar – *inte bidrag* – som upphovsmännen får för att deras verk lånas ut gratis på biblioteken.
- För att vi ifrågasätter den juridiska möjligheten att låta fonden uppgå i en traditionell myndighet.
- För att fonden besitter unika kunskaper och dokumentation om villkoren för upphovsmän och hur dessa kan förbättras och utvecklas.
- För att upphovsmännen har förhandlingsrätt om biblioteksersättnings grundbelopp gentemot bestämmande politiker – därigenom kan de påverka sin situation.
- För att vi vill utveckla fonden i sin nuvarande form – inte slå sönder en stabil konstruktion som ger upphovsmännen möjlighet att solidariskt bidra till kulturlivet.

Kort om fonden och bibliotek ersättningen:

Sveriges författarfonds är *kulturpolitiskt motiverad*. Genom en särskild bestämmelse i upphovsrättslagen har allmänheten tillgång till litteraturen genom den fria bibliotekslåningen.

Sedan 1954 får de litterära upphovsmännen istället en statlig och offentligrättslig ersättning för biblioteksutnyttjandet – *bibliotek ersättningen*. Två motiv angavs vid ersättningens införande: den skulle dels ge skälig ersättning för det samhälleliga utnyttjandet av upphovsmännens verk som den fria utlåningen innebär, dels medföra en viss förbättring av upphovsmännens ekonomiska villkor.

Reglerna för bibliotek ersättningen och ersättningens belopp fastställdes länge ensidigt av staten. Sedan 1985 har dock Sveriges Författarförbund, Svenska Tecknare och Svenska Fotografers förbund en överenskommelse med regeringen om en *förhandlingsordning* avseende bibliotek ersättningens grundbelopp.

Sveriges författarfond är därmed *ingen traditionell myndighet*, men en statlig verksamhet med en styrelse vars majoritet utses av upphovsmännens egna organisationer.

Styrelsen för Sveriges författarfond består av 28 medlemmar (14 ordinarie ledamöter och 14 suppleanter). Ordföranden och ytterligare sju medlemmar utses av regeringen. Övriga medlemmar utses av Sveriges Författarförbund, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers Förbund.

Bengt Westerberg är för närvarande styrelsens ordförande. Författarförbundets ordförande Mats Söderlund är vice ordförande i författarfondens styrelse.

År 2008 är grundbeloppet 1 kr och 26 öre för varje utlån av svenskt verk i original. Det ger en sammanlagd bibliotek ersättning på *121,6 milj. kr*.

Bibliotek ersättningen fördelas dels i form av en statistisk ersättning relaterad till antalet lån av den enskilda boken, dels i form av stipendier av olika slag som bidrar till arbetsro under kortare eller längre tid för professionellt verksamma författare, översättare, tecknare och fotografer. Särskilt behovsprövade pensionsbidrag utgår. Fonden är ett *solidariskt utformat system* som också banar väg för nya upphovsmän att våga sig in i yrket.